Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/4990

2025 9 12

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

Pagal Direktyvos (ES) 2022/2557 dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo 5 straipsnio 5 dalį, 6 straipsnio 6 dalį ir 7 straipsnio 3 dalį parengtos Komisijos gairės ir ataskaitų teikimo šablonas

(C/2025/4990)

I. ĮVADAS

1. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2557 ([1]) dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo (toliau – Direktyva) siekiama užtikrinti, kad esminės paslaugos, būtinos norint išlaikyti gyvybiškai svarbias visuomenės funkcijas arba ekonominę veiklą, vidaus rinkoje būtų teikiamos netrukdomai. Direktyva didinamas tokias paslaugas teikiančių ypatingos svarbos subjektų atsparumas ir sukuriama visa apimanti sistema, kurioje sprendžiamas ypatingos svarbos subjektų atsparumo klausimas atsižvelgiant į visus pavojus (gamtinius ir žmogaus sukeltus pavojus, atsitiktinius ar tyčia sukeltus pavojus).

2. Kad būtų pasiektas didelis atsparumo lygis, valstybės narės turi vykdyti Direktyvoje nustatytas pareigas. Komisijai buvo pavesta parengti rekomendacijas, neprivalomas gaires ir savanorišką bendrą ataskaitų teikimo šabloną, kad padėtų joms įvykdyti kai kurias iš šių pareigų. Konkrečiai kalbant, šiuo komunikatu įgyvendinama Direktyvos 5 straipsnio 5 dalis dėl tam tikros informacijos teikimo Komisijai šablono parengimo, Direktyvos 6 straipsnio 6 dalis dėl rekomendacijų ir gairių, skirtų padėti valstybėms narėms identifikuoti ypatingos svarbos subjektus, rengimo, ir Direktyvos 7 straipsnio 3 dalis dėl gairių, – kuriomis siekiama palengvinti kriterijų, pagal kuriuos nustatoma, ar trikdomasis poveikis yra didelis, taikymą, – priėmimo, atsižvelgiant į informaciją, kurią valstybės narės turi pateikti pagal Direktyvos 7 straipsnio 2 dalį.

3. Prieš priimant šį komunikatą, pagal pirmiau minėtas nuostatas 2024 m. spalio 3–4 d. surengtas praktinis seminaras, kuriame buvo konsultuotasi su valstybėmis narėmis, o 2025 m. vasario 12 d. konsultuotasi su Ypatingos svarbos subjektų atsparumo klausimų grupe (CERG). 2025 m. kovo mėn. vyko tolesnės dvišalės CERG delegatų konsultacijos raštu, o 2025 m. balandžio 7 d. CERG buvo pateikta atnaujinta versija.

4. Šis komunikatas nėra teisiškai privalomas ir neturi įtakos Europos Sąjungos Teisingumo Teismo atliekamam ES teisės aiškinimui.

II. SAVANORIŠKAS BENDRAS ATASKAITŲ TEIKIMO ŠABLONAS

5. Priede pateikiamas savanoriškas bendras ataskaitų teikimo šablonas, pagal kurį valstybės narės Komisijai teikia tam tikrą su rizikos vertinimu susijusią informaciją, kaip numatyta Direktyvos 5 straipsnio 5 dalyje.

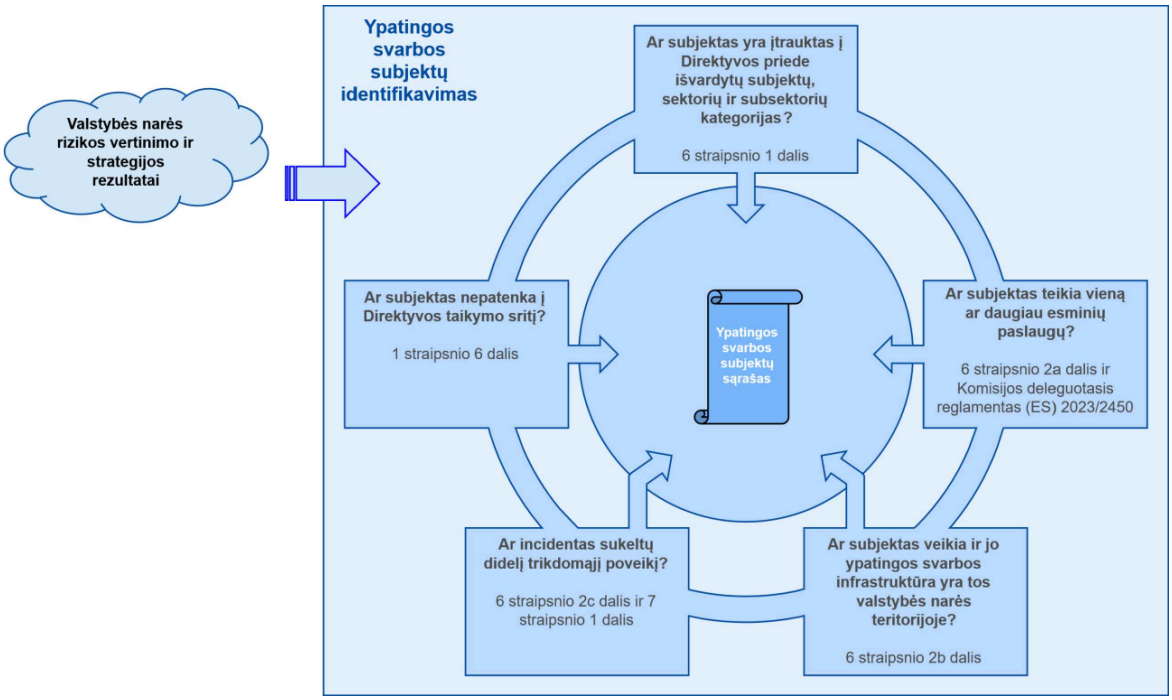
6. Nors šis ataskaitų teikimo šablonas yra savanoriškas, valstybės narės raginamos jį naudoti, kai teikia informaciją pagal Direktyvos 5 straipsnio 4 dalį.

([1]) 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2557 dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2008/114/EB (OL L 333, 2022 12 27, p. 164, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj).

III. NEPRIVALOMOS GAIRĖS, SKIRTOS PADĖTI IDENTIFIKUOTI YPATINGOS SVARBOS SUBJEKTUS

1 diagrama

Ypatingos svarbos subjektų identifikavimo procesas ([2])

7. Kalbant apie pagalbą nustatant ypatingos svarbos subjektus ir atsižvelgiant į Direktyvos 3 ([3]) ir 16 ([4]) konstatuojamąsias dalis, šiomis neprivalomomis gairėmis visų pirma siekiama padėti nuosekliai taikyti ypatingos svarbos subjektų nustatymo kriterijus ES lygmeniu.

8. Direktyvos 6 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad pagal šią direktyvą *„identifikuodama ypatingos svarbos subjektus, valstybė narė atsižvelgia į valstybės narės rizikos vertinimo rezultatus bei savo strategiją ir taiko visus šiuos kriterijus:*

   a) subjektas teikia vieną arba daugiau esminių paslaugų;

   b) subjektas veikia ir jo ypatingos svarbos infrastruktūra yra tos valstybės narės teritorijoje[,] ir

   c) incidentas turėtų didelį trikdomąjį poveikį, kaip nustatyta pagal 7 straipsnio 1 dalį, subjekto vienos arba daugiau esminių paslaugų teikimui arba vienos arba daugiau kitų esminių paslaugų teikimui priede išdėstytuose sektoriuose, kurie yra priklausomi nuo tos esminės paslaugos.“

9. Iš to, kas išdėstyta pirmiau, matyti, kad valstybės narės, identifikuodamos ypatingos svarbos subjektus, turėtų atsižvelgti į tris pagrindinius elementus: rizikos vertinimo rezultatus, nacionalinės strategijos rezultatus ir bendrą 8 punkte nurodytų kriterijų taikymą.

([2]) Privaloma identifikavimo veiksmų seka nenustatyta.

([3]) „[V]idaus rinkai yra būdingas susiskaidymas, kiek tai susiję su ypatingos svarbos subjektų identifikavimu, nes atitinkami sektoriai ir atitinkamos subjektų kategorijos nėra visose valstybėse narėse nuosekliai pripažįstami kaip ypatingos svarbos. Todėl šia direktyva turėtų būti pasiektas patikimas suderinimo lygis, kiek tai susiję su tuo, kokie sektoriai ir subjektų kategorijos patenka į jos taikymo sritį.“

([4]) „[S]iekiant užtikrinti, kad šioje direktyvoje nustatyti atsparumo reikalavimai būtų taikomi visiems atitinkamiems subjektams, ir sumažinti skirtumus tuo atžvilgiu, svarbu nustatyti suderintas taisykles, kurios sudarytų sąlygas nuosekliai identifikuoti ypatingos svarbos subjektus visoje Sąjungoje, kartu taip pat sudarant sąlygas valstybėms narėms tinkamai atspindėti šių subjektų vaidmenį ir svarbą nacionaliniu lygmeniu.“

III.1. **Rizikos vertinimo rezultatai**

10. Direktyvos 15 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad *„valstybės narės, vykdydamos veiksmus, kuriais siekiama identifikuoti ypatingos svarbos subjektus ir padėti užtikrinti jų atsparumą, turėtų laikytis rizika grindžiamo požiūrio, kuriuo pastangos būtų telkiamos į subjektus, kurie yra svarbiausi gyvybiškai svarbių visuomenės funkcijų ar ekonominės veiklos vykdymui*“.

11. Valstybės narės raginamos praktiškai įgyvendinti pagal Direktyvos 5 straipsnį atlikto rizikos vertinimo, kuriuo siekiama nustatyti ypatingos svarbos subjektus, rezultatus, susijusius su:

a) tam tikro subjekto teikiamos esminės paslaugos nutrūkimo arba sutrikimo mastu (dideliu arba mažu poveikiu) ir

b) tam tikro subjekto teikiamos esminės paslaugos nutrūkimo arba sutrikimo galimybe (didelė arba maža galimybė).

12. Identifikuojant ypatingos svarbos subjektus ypatingą dėmesį reikėtų skirti tarpsektorinei arba tarpvalstybinei rizikai, atsižvelgiant į jų galimą platesnį pakopinį poveikį kitų subjektų teikiamoms esminėms paslaugoms Direktyvos priede nurodytuose sektoriuose.

III.2. **Ypatingos svarbos subjektų atsparumo didinimo strategija**

13. Direktyvos 13 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad *„kiekviena valstybė narė, siekdama užtikrinti visapusišką požiūrį į ypatingos svarbos subjektų atsparumą, turėtų būti nustačiusi ypatingos svarbos subjektų atsparumo didinimo strategiją*“. Toje pačioje konstatuojamojoje dalyje išaiškinta, kas turėtų būti išdėstyta strategijoje, t. y. *„strateginiai tikslai ir įgyvendintinos politikos priemonės. Siekiant nuoseklumo ir veiksmingumo, strategija turėtų būti parengta taip, kad būtų sklandžiai integruota esama politika, remiantis, kai įmanoma, atitinkamomis esamomis nacionalinėmis ir sektorinėmis strategijomis, planais ar panašiais dokumentais nacionaliniu ir sektorių lygmeniu*“. Strategija turi būti priimta pagal Direktyvos 4 straipsnį.

14. Siekdamos visapusiško požiūrio į ypatingos svarbos subjektų identifikavimą, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jų strategijose būtų numatyta politikos sistema, pagal kurią kompetentingos institucijos pagal šią direktyvą ir kompetentingos institucijos pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2022/2555 ([5]) geriau tarpusavyje koordinuotų veiklą dalydamosi informacija apie kibernetiniam saugumui kylančią riziką, kibernetines grėsmes, kibernetinius incidentus ir nekibernetinę riziką, grėsmes bei incidentus, taip pat vykdydamos priežiūros užduotis ([6]). Kadangi tai gali turėti įtakos identifikuojant ypatingos svarbos subjektus sektoriuose, kuriems ypač gresia hibridinės grėsmės, valstybės narės, įgyvendindamos savo strategijas ir remdamosi jomis ypatingos svarbos subjektų identifikavimo tikslais, turėtų tinkamai atsižvelgti į hibridinį grėsmių ypatingos svarbos subjektams pobūdį. Valstybės narės raginamos apsvarstyti Europos ir nacionalinius standartus, susijusius su ypatingos svarbos subjektams taikytinomis saugumo ir atsparumo priemonėmis, kuriomis gali būti grindžiamos valstybių narių strategijos, o vėliau – jų paskyrimo procesai ir sprendimai.

15. Pagal Direktyvos 4 straipsnio 2 dalį, į strategiją turi būti įtraukti tam tikri elementai, pavyzdžiui, strateginiai tikslai ir prioritetai bendro ypatingos svarbos subjektų atsparumo didinimo srityje ir ypatingos svarbos subjektų identifikavimo proceso aprašymas. Strateginiai tikslai ir prioritetai galėtų būti naudingi vykdant ypatingos svarbos subjektų identifikavimo procesą. Pavyzdžiui, nustatant strategijos prioritetus, galėtų būti nustatytos priimtinos, toleruotinos ir nepriimtinos rizikos ribos. Tai galėtų padėti kompetentingoms institucijoms identifikuoti ypatingos svarbos subjektus ir padėti nustatyti trikdomojo poveikio mastą.

([5]) 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2555 dėl priemonių aukštam bendram kibernetinio saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 910/2014 ir Direktyva (ES) 2018/1972 ir panaikinama Direktyva (ES) 2016/1148, (TIS 2 direktyva) (OL L 333, 2022 12 27, p. 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

([6]) Strategijos turėtų būti koordinuojamos ir suderintos su nacionalinėmis prisitaikymo prie klimato kaitos strategijomis ir planais, kaip nurodyta 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999, 5 straipsnio 4 dalyje (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj).

III.3. **Ypatingos svarbos subjektų identifikavimo kriterijai**

16. Iš Direktyvos 6 straipsnio 2 dalies matyti, kad toje nuostatoje nustatyti trys kriterijai turi būti taikomi kartu, t. y. pagal Direktyvą ypatingos svarbos subjektu gali būti laikomas tik subjektas, kuris atitinka visus tris kriterijus.

17. Todėl atsižvelgiant į atvejus, kai Direktyva netaikoma, kaip numatyta tos direktyvos 1 straipsnio 6 dalyje, taip pat 5 straipsnio 1 dalyje ir 7 straipsnio 1 dalyje, ypatingos svarbos subjektų identifikavimas turėtų remtis šiais penkiais žingsniais (žr. 1 diagramą):

(a) Ar subjektas priklauso Direktyvos priede išvardytiems sektoriams, subsektoriams ir subjektų kategorijoms?

(b) Ar subjektas teikia vieną ar daugiau esminių paslaugų?

(c) Ar subjektas veikia ir jo ypatingos svarbos infrastruktūra yra tos valstybės narės teritorijoje?

(d) Ar incidentas turėtų didelį trikdomąjį poveikį ([7]) subjekto vienos ar daugiau esminių paslaugų teikimui arba vienos ar daugiau kitų esminių paslaugų teikimui priede išdėstytuose sektoriuose, kurie yra priklausomi nuo tos esminės paslaugos?

(e) Ar subjektas nepatenka į Direktyvos taikymo sritį ([8])?

18. Valstybės narės gali pasirinkti, kokia tvarka jos atliks šiuos veiksmus. Direktyvoje nereikalaujama laikytis kokios nors konkrečios tvarkos.

19. Jeigu atlikus šiuos veiksmus paaiškėja, kad subjektas atitinka visus tris kriterijus pagal Direktyvos 6 straipsnio 1 dalį, valstybė narė privalo jį identifikuoti kaip ypatingos svarbos subjektą. Direktyvos 16 konstatuojamojoje dalyje paaiškinama, kad „*[J]ei valstybėje narėje nėra tuos kriterijus atitinkančių subjektų, ta valstybė narė neturėtų būti įpareigota atitinkamame sektoriuje ar subsektoriuje identifikuoti ypatingos svarbos subjektus*“.

(a) *Ar subjektas priklauso Direktyvos priede išvardytiems sektoriams, subsektoriams ir subjektų kategorijoms?*

20. Direktyvos priedo trečioje skiltyje išvardytos subjektų kategorijos, atitinkančios sektorių ir subsektorių, kuriems taikoma ši direktyva, sąrašą. Beveik visos kategorijos yra susijusios su atitinkamais ES sektorių teisės aktais, kuriuose apibrėžiama ta subjektų kategorija. Tokius teisės aktus reikėtų atidžiai apsvarstyti identifikavimo procese, siekiant suprasti, kokios kategorijos subjektai priklauso tam konkrečiam sektoriui ar subsektoriui.

21. Identifikavimo procese reikėtų atsižvelgti į tam tikrų sektorių ypatumus. Energetikos sektoriaus atžvilgiu Direktyvos 5 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad „*[k]albant apie energetikos sektorių ir visų pirma elektros energijos gamybos ir perdavimo (tiekiant elektros energiją) metodus, suprantama, kad, kai tai laikoma tikslinga, elektros energijos gamyba gali apimti atominių elektrinių elektros energijos perdavimo dalis, tačiau neapima konkrečiai branduolinių elementų, kuriems taikomos sutartys ir Sąjungos teisė, įskaitant atitinkamus Sąjungos branduolinės energetikos srities teisės aktus*“.

22. Kalbant apie maisto sektorių, toje pačioje Direktyvos 5 konstatuojamojoje dalyje paaiškinama, kad „*siekiant užtikrinti proporcingą požiūrį ir tinkamai atspindėti šių subjektų vaidmenį ir svarbą nacionaliniu lygmeniu, maisto tvarkymo įmonės turėtų būti identifikuojamos kaip ypatingos svarbos subjektai tik jei tos maisto tvarkymo įmonės – neatsižvelgiant į tai, ar jos siekia pelno ar jo nesiekia, yra valstybinės ar privačios – užsiima tik logistika, didmeniniu platinimu, didelio masto pramonine gamyba ir perdirbimu ir joms tenka reikšminga, kaip nustatyta, rinkos dalis nacionaliniu lygmeniu*“.

23. Nustatydamos ypatingos svarbos subjektus, valstybės narės turėtų atsižvelgti į ypatingą tam tikrų sektorių (pavyzdžiui, transporto) svarbą vertinant esminį vaidmenį, kuris tenka jūrų ar vidaus vandenų uostams, keliams, oro uostams ir geležinkeliams (visų pirma tais atvejais, kai jie naudojami dvejopai karinio mobilumo ir civiliniais tikslais), vandens, energetikos ir skaitmeninei infrastruktūrai teikiant esmines paslaugas kituose sektoriuose, užtikrinant jų strateginę reikšmę tiekimo grandinės atsparumui ir kovojant su neteisėta prekyba ir organizuotu nusikalstamumu.

([7]) Kaip nustatyta pagal Direktyvos 7 straipsnio 1 dalį.

([8]) Direktyvos 1 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad Direktyva netaikoma viešojo administravimo subjektams, vykdantiems savo veiklą nacionalinio saugumo, viešojo saugumo, gynybos ar teisėsaugos srityse, įskaitant nusikalstamų veikų tyrimą, atskleidimą ir baudžiamąjį persekiojimą už jas.

24. Pagal Direktyvos 8 straipsnį ir jos 20 bei 21 konstatuojamosiose dalyse pateiktus paaiškinimus, valstybės narės, remdamosi Direktyvoje nustatytais tais pačiais kriterijais ir taikydamos tą pačią procedūrą, turi identifikuoti šiems sektoriams priklausančius ypatingos svarbos subjektus bankininkystės, finansų rinkos infrastruktūros ir skaitmeninės infrastruktūros sektoriuose. Šių trijų sektorių subjektų identifikavimo tikslais atitinkamos kompetentingos institucijos turėtų tinkamai informuoti viena kitą ir konsultuotis tarpusavyje, laikydamosi bendrojo įsipareigojimo veiksmingai bendradarbiauti, kad įvykdytų Direktyvos 9 straipsnio 1 dalyje nustatytas užduotis.

25. Identifikuodamos ypatingos svarbos subjektus pagal Direktyvos 6 straipsnį, valstybės narės turėtų tinkamai atsižvelgti į subjektus, teikiančius esmines jūrinių elektroninių ryšių ir elektros energijos perdavimo paslaugas ([9]).

(b) *Ar subjektas teikia vieną ar daugiau esminių paslaugų?*

26. Nors pagrindinis Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2023/2450 ([10]) (toliau – Komisijos deleguotasis reglamentas) tikslas – nustatyti Direktyvos priede nurodytuose sektoriuose ir subsektoriuose teikiamų esminių paslaugų sąrašą, kurį atlikdamos rizikos vertinimus naudos kompetentingos institucijos, tas sąrašas vėliau taip pat turėtų būti naudojamas identifikavimo procese, siekiant nuspręsti, ar subjektas atitinka pirmąjį kriterijų, t. y. ar subjektas teikia vieną ar daugiau esminių paslaugų.

27. Komisijos deleguotojo reglamento 4 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad *„esminių paslaugų sąrašas turėtų būti naudojamas atsižvelgiant į visas atitinkamas Direktyvos <...> nuostatas*“. Tai apima esminių paslaugų, kurios yra būtinos gyvybiškai svarbioms visuomenės funkcijoms, ekonominei veiklai, visuomenės sveikatai ir saugai arba aplinkai palaikyti, apibrėžtį, taip pat viešojo administravimo subjekto apibrėžtį ([11]) ir nuostatas dėl Direktyvos taikymo srities ([12]), kurios yra svarbios, *inter alia*, taikant pirmiau minėtą pirmąjį kriterijų.

28. Tačiau Direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje aiškiai nurodyta, kad Komisijos deleguotajame reglamente pateiktas sąrašas nėra baigtinis. Todėl gali būti ir kitų esminių paslaugų, kurioms taikoma Direktyva, tačiau šios paslaugos joje nėra išvardytos. Tad nors išvardytos esminės paslaugos yra svarbus atskaitos taškas, jos nebūtinai yra vienintelės paslaugos, į kurias reikia atsižvelgti, kai valstybės narės taiko Direktyvos 6 straipsnio 2 dalies a punktą. Toje nuostatoje apskritai kalbama apie „esmines paslaugas“, kaip apibrėžta Direktyvos 2 straipsnio 5 punkte, nebūtinai apsiribojant tik esminėmis paslaugomis, išvardytomis Komisijos deleguotajame reglamente.

(c) *Ar subjektas veikia ir jo ypatingos svarbos infrastruktūra yra tos valstybės narės teritorijoje?*

29. Šiame etape valstybės narės turėtų patikrinti, ar subjektai faktiškai veikia jų teritorijoje, t. y. vykdo savo veiklą, ir ar ten turi ypatingos svarbos infrastruktūros objektus, t. y. toje teritorijoje yra fiziškai. Šie du elementai (ypatingos svarbos subjekto veikla ir ypatingos svarbos infrastruktūros vieta) paaiškinti Direktyvos 16 konstatuojamojoje dalyje, kurioje nurodyta, kad turėtų būti laikoma, kad subjektas veiklą vykdo valstybės narės teritorijoje, jeigu toje valstybėje narėje jis vykdo atitinkamai esminei paslaugai ar paslaugoms teikti būtiną veiklą ir jeigu toje valstybėje narėje fiziškai yra tai paslaugai ar paslaugoms teikti naudojama (-os) to subjekto ypatingos svarbos infrastruktūra (-os).

([9]) Taip pat žr. Bendrą komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „ES veiksmų planas dėl kabelių saugumo“ (JOIN(2025) 9 *final*).

([10]) 2023 m. liepos 25 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2023/2450, kuriuo papildoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2557 nustatant esminių paslaugų sąrašą (OL L, 2023/2450, 2023 10 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/2450/oj). Šis deleguotasis aktas buvo priimtas pagal Direktyvos 5 straipsnio 1 dalį.

([11]) Direktyvos 2 straipsnio 10 dalis.

([12]) Direktyvos 1 straipsnio 6 ir 7 dalys.

30. Taikant Direktyvos 6 straipsnio 2 dalies b punktą, turėtų būti laikoma, kad valstybės narės teritorija, atsižvelgiant į SESV 355 straipsnyje nustatytas ribas, apima tos valstybės narės sausumos teritoriją ir vidaus vandenų kelius, taip pat teritorinę jūrą (ir jos dugną bei podugnį), kuriuos ta valstybė narė nustatė pagal JT jūrų teisės konvenciją (UNCLOS). Be to, ji apima tos valstybės narės nustatytą išskirtinę ekonominę zoną (IEZ) ir kontinentinį šelfą, tačiau tik tada, kai yra ryšys tarp ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, esančių jų IEZ arba kontinentiniame šelfe, ir suverenių teisių ar jurisdikcijos, kuriomis pakrantės valstybė naudojasi pagal UNCLOS tose jūros dalyse, nepažeidžiant kitų valstybių teisių ir laisvių, kurios garantuojamos UNCLOS. Todėl taikydamos Direktyvos 6 straipsnio 2 dalies b punktą valstybės narės turėtų, kai aktualu, kiekvienu konkrečiu atveju įvertinti, kokiu mastu jų IEZ ir kontinentiniame šelfe esantys ypatingos svarbos infrastruktūros objektai yra įtraukti į taikymo sritį.

31. Pavyzdžiui, tuo atveju, kai kitos valstybės, naudodamosi savo teisėmis pagal UNCLOS 58 straipsnio 1 dalį ir 79 straipsnio 1 dalį, tiesia povandeninius kabelius ar vamzdynus, kurie kerta pakrantės valstybės narės IEZ arba kontinentinį šelfą, ta valstybė narė neprivalo įgyvendinti su ypatingos svarbos infrastruktūros objektu susijusių įsipareigojimų pagal Direktyvą, jei tai nepriklauso jos funkciniam suverenitetui ir jurisdikcijai IEZ bei kontinentiniame šelfe pagal UNCLOS. Priešingai, pakrantės valstybės narės IEZ arba kontinentiniame šelfe esantiems povandeniniams kabeliams ar vamzdynams toje valstybėje turėtų būti taikomi Direktyvoje nustatyti įpareigojimai, jei šis ypatingos svarbos infrastruktūros objektas yra susijęs su veikla, kurią vykdant ta valstybė naudojosi savo suverenitetu ar jurisdikcija IEZ arba kontinentiniame šelfe pagal UNCLOS 56 ir 77 straipsnius.

32. Kadangi tai nėra nurodyta Direktyvos 6 straipsnio 2 dalies b punkte, subjekto įsisteigimo vieta neturėtų būti laikoma šio kriterijaus dalimi. Todėl šis elementas turėtų būti laikomas nesvarbiu identifikuojant ypatingos svarbos subjektus pagal Direktyvą.

(d) *Ar incidentas turėtų didelį trikdomąjį poveikį subjekto vienos ar daugiau esminių paslaugų teikimui arba vienos ar daugiau kitų esminių paslaugų teikimui priede išdėstytuose sektoriuose, kurie yra priklausomi nuo tos esminės paslaugos?*

33. Trikdomojo poveikio masto nustatymo klausimas išsamiau aptartas Direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje, kurioje išvardyti kriterijai, į kuriuos šiuo tikslu reikia atsižvelgti. Šie kriterijai išsamiau paaiškinti šių gairių IV skirsnyje.

(e) *Ar subjektas nepatenka į Direktyvos taikymo sritį?*

34. Jeigu subjektas priklauso vienai iš subjektų, kuriems Direktyva netaikoma, kategorijų, kaip nustatyta Direktyvos 1 straipsnio 6 dalyje, pagal Direktyvą neprivaloma jo identifikuoti kaip ypatingos svarbos subjekto.

35. Nepaisant teisinio reikalavimo valstybėms narėms taikyti Direktyvoje nustatytus kriterijus, kaip paaiškinta šių gairių III.3 skirsnyje (A–D), jos pagal nacionalinę teisę ir veikdamos pagal Sąjungos teisę taip pat gali taikyti su ypatingos svarbos subjektais susijusias pareigas subjektams, veikiantiems kituose sektoriuose, kurie pagal nacionalinę teisę laikomi ypatingos svarbos ir kurie nėra nurodyti Direktyvos priede.

36. Kaip paaiškinta pirmiau pateiktame 28 punkte, nors Komisijos deleguotasis reglamentas yra svarbus atskaitos taškas, valstybėms narėms gali tekti atsižvelgti į kitas esmines paslaugas, nei išvardytos Komisijos deleguotajame reglamente. Be to, valstybės narės pagal nacionalinę teisę ir veikdamos pagal Sąjungos teisę gali nuspręsti nustatyti atsparumą didinančius įpareigojimus subjektams, teikiantiems kitas paslaugas nei esminės paslaugos, kurioms taikoma Direktyva.

37. Todėl valstybės narės pagal nacionalinę teisę ir veikdamos pagal Sąjungos teisę gali nustatyti kitus ypatingos svarbos subjektus nei tie, kurie nustatyti remiantis Direktyva ([13]). Todėl, kadangi tokie subjektai būtų nustatomi remiantis nacionaline teise, jie neprivalo atitikti visų Direktyvos 6 straipsnio 2 dalyje nurodytų ir pirmiau paaiškintų kriterijų.

IV. NEPRIVALOMOS GAIRĖS, KURIOMIS SIEKIAMA PALENGVINTI KRITERIJŲ, PAGAL KURIUOS NUSTATOMAS TRIKDOMOJO POVEIKIO MASTAS, TAIKYMĄ

38. Nors iš Direktyvos 7 straipsnio 1 dalies matyti, kad nustatant, ar trikdomasis poveikis yra didelis, turi būti atsižvelgiama į visus kriterijus, valstybės narės gali toliau vertinti konkretų šių kriterijų aktualumą pagal konkrečias nagrinėjamo atvejo aplinkybes.

IV.1. **Naudotojų, kurie priklauso nuo esminės paslaugos, skaičius**

39. Valstybės narės raginamos taikant šį kriterijų atsižvelgti į šiuos aspektus:

a) fizinius ir juridinius asmenis kaip naudotojus;

b) kitus ypatingos svarbos subjektus kaip naudotojus;

c) bendrą naudotojų, kurie tiesiogiai priklauso nuo esminės paslaugos, skaičių ir (arba), kiek įmanoma apskaičiuoti, netiesioginių esminės paslaugos naudotojų (t. y. asmenų, kurie tiesiogiai nepriklauso nuo paslaugos, tačiau kuriems jos sutrikdymas turėtų įtakos) skaičių.

40. Kai taikoma riba naudotojų skaičiui įvertinti, nustatant pasirinktą ribą turėtų būti atsižvelgiama į tai, ar:

a) naudotojai yra susitelkę tam tikroje vietovėje ar išsibarstę po regioną;

b) naudotojai priklauso pažeidžiamoms grupėms, pavyzdžiui, vyresnio amžiaus asmenų, asmenų su negalia ar vaikų;

c) esama laiko atžvilgiu svarbios priklausomybės nuo atitinkamos esminės paslaugos, pavyzdžiui, kai ją teikia antžeminės kosmoso infrastruktūros operatoriai;

d) atitinkamos esminės paslaugos naudotojų skaičius nėra didelis, tačiau tie naudotojai labai priklauso nuo esminės paslaugos, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros paslaugų teikėjo teikiamos paslaugos.

IV.2. **Direktyvos priede išdėstytų kitų sektorių ir subsektorių priklausomybė nuo atitinkamos esminės paslaugos**

41. Ypatingos svarbos subjektai dažnai yra glaudžiai susiję ir įvairiais aspektais tarpusavyje priklausomi. Priklausomybė ir tarpusavio priklausomybė yra rizikos daugiklis, dėl kurio gali padidėti trikdomojo poveikio mastas.

42. Valstybės narės raginamos taikant šį kriterijų atsižvelgti į šiuos aspektus:

a) ar du ar daugiau sektorių priklauso nuo atitinkamos esminės paslaugos;

b) ar ypatingos svarbos subjektai, veikiantys kituose sektoriuose ir subsektoriuose nei tas, kuriame teikiama paslauga, turi tos esminės paslaugos alternatyvų;

c) ar incidento, susijusio su esminės paslaugos teikimu, trikdomasis poveikis greitai nepasklistų ir nesukeltų grandininį poveikį kituose sektoriuose ir subsektoriuose.

([13]) Plg. Direktyvos 3 straipsnį, kuriame nurodyta, kad šia direktyva valstybėms narėms netrukdoma priimti arba palikti toliau galioti nacionalinės teisės nuostatų aukštesniam ypatingos svarbos subjektų atsparumo lygiui užtikrinti, su sąlyga, kad tokios nuostatos yra suderinamos su valstybių narių įsipareigojimais, nustatytais Sąjungos teisėje.

43. Direktyvos 18 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad „*nustatydamos kitų sektorių ir jų subsektorių priklausomybės nuo ypatingos svarbos subjekto teikiamos esminės paslaugos laipsnį, valstybės narės taip pat turėtų, kiek įmanoma, atsižvelgti į poveikį tiekimo grandinei*“.

44. Siekiant panaikinti tokį poveikį tiekimo grandinei, valstybės narės raginamos naudoti esamą sąrašą arba sudaryti tiekimo grandinių sąrašą, susijusį su esminėmis paslaugomis, kurias teikia į Direktyvos taikymo sritį patenkančių sektorių subjektai, pavyzdžiui, tiesioginiai tiekėjai ir klientai, netiesioginiai tiekėjai ir klientai, tarpsektorinė ir tarpvalstybinė priklausomybė, įskaitant ir tuos, kuri yra už ES ribų.

IV.3. **Poveikis, kurį incidentai dėl savo masto ir trukmės galėtų padaryti ekonominei ir visuomenės veiklai, aplinkai, viešajam saugumui bei saugai ar gyventojų sveikatai**

45. Siekiant įvertinti incidento mastą ir trukmę, reikėtų atskirai atsižvelgti į kiekvieną iš Direktyvos 7 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytų elementų. Kuo ilgesnė incidento trukmė ir kuo didesnis jo intensyvumas, tuo didesnis turėtų būti numanomas poveikis ekonominei ir visuomeninei veiklai, aplinkai, viešajam saugumui bei saugai arba gyventojų sveikatai.

46. Valstybės narės raginamos taikant šį kriterijų atsižvelgti į šiuos elementus:

47. Kalbant apie poveikį, kurį incidentai gali turėti ekonominei veiklai, valstybės narės raginamos atsižvelgti į:

a) numatomas tiesiogines išlaidas, susijusias su fiziniais nuostoliais, patirtais dėl veiklos sutrikimų, veiklos nutraukimo trukmės ir masto, pajamų praradimo, galimo uždarymo ir draudimo išlaidų, kai jų poveikis yra pakankamai didelis, kad galėtų turėti įtakos makroekonomikai;

b) numatomas išlaidas, susijusias su tiekimo grandinės sutrikimais, dėl kurių vėluojama teikti būtinas paslaugas ir jų trūksta, mažėja vartotojų išlaidos ir prarandamas visuomenės pasitikėjimas;

c) numatomas išlaidas, susijusias su poveikiu investicijoms, prekybai ir ilgalaikiam ekonomikos augimui.

48. Kalbant apie poveikį, kurį incidentai galėtų daryti visuomenės veiklai, valstybės narės raginamos įvertinti, kiek reikšmingas yra valdžios institucijų veiklos sutrikdymas centriniu, regionų ar vietos lygmenimis ir privačiojo sektoriaus veiklos sutrikdymas, kurie apskritai trukdo teikti esmines paslaugas, įskaitant kasdienio gyvenimo sutrikdymą.

49. Kalbant apie poveikį, kurį incidentai gali turėti aplinkai, valstybės narės raginamos atsižvelgti į:

a) apskaičiuotą žalą ekosistemoms ir galimybę naudotis ekosisteminėmis paslaugomis, kurios apibrėžtos Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento 2020/852 ([14]) dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo 2 straipsnio 14 dalyje;

b) poveikį oro kokybei (oro teršalų koncentracija, oro kokybės indeksai, vandens ekosistemos pokyčiai), vandens kokybei (vandens ir jūros teršalų koncentracijos pokyčiai, vandens kokybė, poveikis žmonių sveikatai, žala biologinei įvairovei), žemei (dirvožemis, miškų naikinimas, urbanizacija, žemės ūkis, biologinės įvairovės pokyčiai);

c) poveikį klimato kaitai, įskaitant išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio pokyčius;

d) ūmios arba ilgalaikės su klimatu susijusios rizikos pasireiškimą.

([14]) 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088, (OL L 198, 2020 6 22, p. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj).

50. Galimo incidentų poveikio aplinkai vertinimas turėtų būti grindžiamas visapusišku požiūriu, atsižvelgiant tiek į tiesioginį, tiek į netiesioginį poveikį, taip pat į trumpalaikes ir ilgalaikes pasekmes. Valstybės narės raginamos remtis esamais poveikio aplinkai vertinimais arba atlikti tokius vertinimus, strateginius poveikio aplinkai vertinimus arba gyvavimo ciklo vertinimus.

51. Kalbant apie poveikį, kurį incidentai gali turėti viešajam saugumui bei saugai, valstybės narės raginamos atsižvelgti į:

a) įvairų incidentų poveikį ir pasekmes esminių paslaugų teikimui (masto ir trukmės požiūriu), viešąjį saugumą ir saugą užtikrinančių valstybės tarnybų (pvz., policijos tarnybų, priešgaisrinės apsaugos tarnybų, teismų ir kalėjimų) prieinamumui ir veiksmingumui, nusikalstamumo lygiui, galimiems socialiniams neramumams dėl esminių paslaugų ar prekių trūkumo arba visuomenės suvokimo apie saugumą ir saugą pokyčiams;

b) poveikį valstybės tarnybų, užtikrinančių viešąjį saugumą bei saugą, reagavimo pajėgumų prieinamumui ir veiksmingumui.

52. Siekiant įvertinti incidentų poveikį viešajam saugumui ir saugai, valstybės narės raginamos naudoti rizikos, grėsmių ir pažeidžiamumo vertinimų, kriminalinės žvalgybos informacijos analizės ir aprašo, ekstremaliųjų situacijų valdymo planavimo ir pratybų bei suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo rezultatus.

53. Kalbant apie poveikį, kurį incidentai gali turėti gyventojų sveikatai, valstybės narės raginamos atsižvelgti į:

a) prarastas galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis dėl gydymo vėlavimo, negalėjimą pasiekti medicinos įstaigas, personalo trūkumą, negebėjimą reaguoti į ekstremaliąsias visuomenės sveikatos situacijas, ekstremaliųjų visuomenės sveikatos situacijų metu ypatingos svarbos produktais laikomų pagrindinių farmacijos produktų, pagrindinių farmacijos preparatų, medicininių atsako priemonių ir medicinos priemonių gamybos sunkumus ar pajėgumų praradimą, vaistų stygių, psichikos sveikatos padarinius, padidėjusį sergamumą ir mirtingumą (didesnį lėtinių ligų skaičių, infekcinių ligų plitimą, sužalojimus, mirtis);

b) maisto tiekimo grandinės sutrikdymą, (geriamojo) vandens tiekimo sutrikdymą ar užteršimą;

c) poveikį pažeidžiamų grupių (vyresnio amžiaus asmenų, vaikų, mažas pajamas gaunančių asmenų, kitų sveikatos sutrikimų turinčių pacientų) sveikatai.

54. Siekiant įvertinti galimą incidentų poveikį gyventojų sveikatai, valstybės narės raginamos vykdyti visuomenės sveikatos priežiūros priemones, skirtas ligų protrūkiams ir mirtingumo pokyčiams stebėti, taip pat vykdyti aplinkos stebėseną; vykdyti apklausas ir pokalbius, kurių tikslas – surinkti duomenis apie galimybę gauti sveikatos priežiūros paslaugas ir patirtį, įgytą prieš sutrikimus ir po jų; ir atlikti geoerdvinę analizę, kuria siekiama nustatyti pažeidžiamas grupes ir vietoves, kuriose galimybės gauti sveikatos priežiūros paslaugas yra ribotos.

IV.4. **Subjekto rinkos dalis atitinkamos esminės paslaugos ar esminių paslaugų rinkoje**

55. Rinkos dalis atspindi santykinę tiekėjų padėtį rinkoje ir paprastai grindžiama atitinkamų produktų pardavimu ar pirkimu tam tikroje geografinėje vietovėje. Dažniausiai naudingos informacijos suteikia tiek pardavimo ar pirkimo vertė, tiek pardavimo ar pirkimo apimtis ([15]). Valstybės narės raginamos taip pat remtis konkretaus sektoriaus statistiniais duomenimis arba atlikti rinkos tyrimus, kad nustatytų subjekto rinkos dalį.

([15]) Komisijos Komunikatas. Komisijos pranešimas dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo Sąjungos konkurencijos teisės tikslams (OL C, C/2024/1645, 2024 2 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1645/oj), 105–107 dalys.

56. Rinkos dalies kriterijus visada turėtų būti vertinamas kartu su kitais kriterijais, nes maža priklausomybė nuo esminės paslaugos arba galimybė naudotis alternatyvių paslaugų teikėjų paslaugomis gali gerokai sumažinti trikdomojo poveikio reikšmingumą. Priklausomybė galėtų būti pagrindinis veiksnys vertinant poveikį rinkos daliai, nes ji gali padėti paaiškinti, kiek visuomenė, konkretūs sektoriai ar kiti subjektai priklauso nuo konkrečios esminės paslaugos. Vertinant poveikį rinkos daliai, priklausomybė leidžia įvertinti atitinkamo subjekto vaidmens santykinį sisteminį reikšmingumą ir ypatingą svarbą atitinkamos (-ų) esminės (-ių) paslaugos (-ų) rinkoje.

57. Tikėtina, kad didelę rinkos dalį turinčio subjekto teikiamų esminių paslaugų sutrikimas gali kelti didesnę grandininio poveikio kitų esminių paslaugų teikimui riziką, visų pirma, jei atitinkama esminė paslauga teikiama sektoriuje, kuris yra tarpusavyje priklausomas nuo kitų sektorių, pavyzdžiui, energetikos ar transporto sektoriuose. Incidento, darančio poveikį nedidelę rinkos dalį turinčio subjekto teikiamai esminei paslaugai, trikdomasis poveikis taip pat gali būti reikšmingas, jei šis subjektas teikia unikalią arba nepakeičiamą esminę paslaugą, nuo kurios sektorius priklauso.

58. Kalbant apie rinkos vertinimo modelius ar metodikas, gali būti naudojami įvairūs verslo analizės metodai, pavyzdžiui, Porterio penkių jėgų ([16]), SSGG analizės ([17]), PESTLE ([18]), rinkos segmentacijos strategijos ([19]), klientų kelionių kartografavimo ([20]) ir verslo modelio „Canvas“ metodai ([21]).

IV.5. **Geografinė teritorija, kurioje incidentas galėtų daryti poveikį, įskaitant bet kokias tarpvalstybines pasekmes**

59. Valstybės narės raginamos atsižvelgti į pažeidžiamumą dėl tam tikrų tipų geografinių teritorijų (pavyzdžiui, salų regionų, atokių regionų ar kalnuotų vietovių) tam tikro lygio izoliacijos, remiantis Direktyvos 7 straipsnio 1 dalies e punktu. Tokio tipo geografinės vietovės paprastai turi specifinių poreikių, susijusių su esminėmis paslaugomis, ir turi ribotus pajėgumus įveikti sutrikimus.

60. Be to, taikant šį kriterijų gali būti svarbūs ir kiti elementai:

a) tiesioginis ar netiesioginis incidento poveikis geografinėje teritorijoje, išreikštoje paviršiaus plotu;

b) tiesioginis ar netiesioginis incidento poveikis paveiktai teritorijai, t. y. ar jis yra vietinis, regioninis, nacionalinis ar tarpvalstybinis;

c) geografinės vietovės, pvz., žemės, oro erdvės, vandens, miestų, kaimų ar miškų, ypatumai.

61. Siekiant įvertinti geografinę teritoriją, kurią galėtų paveikti incidentas, valstybės narės raginamos atlikti stebėjimus vietoje, rinkti duomenis iš palydovinės ir aviacinės vaizdinės informacijos, naudoti surašymo duomenis, energijos perdavimo infrastruktūros žemėlapius, transporto infrastruktūros žemėlapius, aplinkos stebėsenos tinklus ir GIS duomenų bazes ([22]).

([16]) Pramonės konkurencinės aplinkos analizės metodas, grindžiamas penkiais veiksniais: konkurencijos, naujų rinkos dalyvių, tiekėjų, klientų ir pakaitinių subjektų.
([17]) Metodas, padedantis apibūdinti vidines ir išorines jėgas, kurios gali sukurti galimybių arba kelti riziką organizacijai. Jį taikant atsižvelgiama į organizacijos stiprybes ir silpnybes, išorės galimybes ir grėsmes.
([18]) Taikant PESTLE analizę nagrinėjami politiniai, ekonominiai, socialiniai, technologiniai, teisiniai bei aplinkos veiksniai ir įvertinamas šių išorės veiksnių poveikis organizacijos pelningumui.
([19]) Metodas, pagal kurį rinka skirstoma į konkrečius segmentus, atsižvelgiant į klientų charakteristikas ir pageidavimus.
([20]) Metodas, padedantis suprasti ir vizualizuoti klientų charakteristikas ir pageidavimus.
([21]) Įvairių esminių verslo elementų vertinimo ir vizualizavimo metodas.
([22]) Geografinės informacinės sistemos (GIS) pajėgumai gali būti naudojami pavojams nustatyti ir galimam incidento poveikiui vizualizuoti. Jos taip pat naudingos kuriant rizikos mažinimo priemones ir atsparumo pajėgumus, kad būtų galima susidoroti su galimu poveikiu.

IV.6. **Subjekto svarba pakankamam esminės paslaugos lygiui išlaikyti, atsižvelgiant į esamas alternatyvas**

62. Šis kriterijus svarbus, *inter alia*, teikiant gyvybiškai svarbias paslaugas, pavyzdžiui, geriamojo vandens, nuotekų, energijos, sveikatos, maisto gamybos ir paskirstymo bei transporto paslaugas, įskaitant eismo valdymo paslaugas, nes be šių paslaugų ekonomika ir visuomenė žlugtų. Pagal Direktyvos 7 straipsnio 1 dalies f punktą, valstybės narės, vertindamos subjekto svarbą siekiant išsaugoti pakankamą esminių paslaugų lygį, privalo atsižvelgti į galimas tos esminės paslaugos teikimo alternatyvas. Atsižvelgiant į tai, jos raginamos apsvarstyti tokias alternatyvas, susijusias su prieinamumu, jų naudojimo sparta, alternatyvios paslaugos kokybe ir papildomomis patiriamomis išlaidomis. Jei naudotojai neturi perspektyvios alternatyvos esminei paslaugai, trikdomojo poveikio pasekmės paprastai yra didesnės, nepaisant naudotojų, kuriems sutrikdymas daro poveikį, skaičiaus. Be to, reikėtų atsižvelgti į esminės paslaugos pobūdį, atsižvelgiant į jos ypatingą svarbą, charakteristikas ir pagrindinę paskirtį.

PRIEDAS

SAVANORIŠKAS BENDRAS ATASKAITŲ TEIKIMO ŠABLONAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Direktyvos 5 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės turi atlikti rizikos vertinimą, kurį valstybės narės naudos siekdamos identifikuoti ypatingos svarbos subjektus pagal šią direktyvą.

Pagal Direktyvos 5 straipsnio 4 dalį, valstybės narės turi pateikti Komisijai atitinkamą informaciją apie tame valstybės narės rizikos vertinime nustatytas rizikos rūšis ir jo rezultatus pagal kiekvieną Direktyvos priede išdėstytą sektorių ir subsektorių.

Direktyvos 5 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad Komisija bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis parengia savanorišką bendrą ataskaitų teikimo šabloną, kad būtų laikomasi Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies.

Nors šis bendras ataskaitų teikimo šablonas yra savanoriškas, valstybės narės raginamos jį naudoti, kai teikia informaciją pagal Direktyvos 5 straipsnio 4 dalį. Bendras ataskaitų teikimo šablonas skirtas naudoti teikiant ataskaitas apie kiekvieną sektorių atskirai, o sektoriuose, kuriuose yra subsektorių, – ir pagal subsektorius. Pavyzdžiui, energetikos sektoriuje, kuriame yra penki subsektoriai, ataskaitų teikimo šablonas būtų naudojamas penkis kartus.

Šio šablono paskirtis – suderintai rinkti informacijos, kuri laikoma svarbia teikiant ataskaitas Komisijai, nepriklausomai nuo to, ar ji įslaptinta, apžvalgą. Tačiau jei valstybės narės nusprendžia naudoti šį šabloną kaip pagrindą dalijantis išsamesne arba įslaptinta informacija, tai visada turėtų būti daroma tinkamais komunikacijos kanalais.

Šis šablonas neturėtų būti laikomas rekomendaciniu dokumentu ar pakaitalu rizikos vertinimams, kuriuos pagal Direktyvos 5 straipsnį turi atlikti valstybės narės.

II. Į KĄ REIKIA ATSIŽVELGTI PILDANT ŠABLONĄ

Pirmame skirsnyje valstybės narės turėtų pažymėti nustatytų rūšių riziką, kuri galėtų turėti įtakos esminių paslaugų teikimui sektoriuje ir subsektoriuje, apie kuriuos teikiama ataskaita. Galima pažymėti kelias rizikos rūšis, jei jos nustatytos. Jei tokia rizika nustatyta, valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę atitinkamą rizikos rūšį aprašyti išsamiau.

Antrame skirsnyje valstybės narės turėtų pažymėti pažeidžiamumo ir galimo poveikio, kurie laikomi svarbiais vertinant rizikos vertinimo rezultatus, sąrašo punktus. Be to, valstybės narės, pranešdamos rizikos vertinimo rezultatus, taip pat turėtų pateikti bendrą esminių paslaugų sutrikdymo poveikio sektoriui ir subsektoriui, apie kuruos teikiama ataskaita, vertinimą. Galiausiai valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę raštu išsamiau paaiškinti atsakymą dėl rizikos vertinimo rezultatų.

Kalbant apie trečią skirsnį, valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę raštu pateikti papildomų įžvalgų, susijusių su rizikos vertinime nustatytų rūšių rizika ir to vertinimo rezultatais, dėl tokių aspektu kaip metodologinis požiūris, geriausia praktika arba rizikos vertinimo proceso metu įgyta patirtis. Šiomis aplinkybėmis rizikos vertinimas suprantamas kaip bendras rizikos pobūdžio ir masto nustatymo procesas, kai nustatomos ir analizuojamos atitinkamos potencialios grėsmės, pažeidžiamumas ir pavojai, dėl kurių galėtų kilti incidentas, ir įvertinamas potencialus esminės paslaugos teikimo nutrūkimas arba sutrikimas, kurį sukėlė tas incidentas, kaip nustatyta Direktyvos 2 straipsnio 7 dalyje.

Kalbant apie paskutinį ketvirtą skirsnį, valstybės narės turėtų apsvarstyti, ar nereikėtų pateikti papildomos informacijos, susijusios su jų ataskaitų teikimo pareiga pagal Direktyvos 5 straipsnio 4 dalį, papildomą medžiagą pateikiant raštu.

IDENTIFIKAVIMO PARAMETRAI	
Valstybė narė	
Kompetentinga institucija:	
Ataskaitinis laikotarpis:	
Sektorius:	**Subsektorius:**
☐ **Energetika**	☐ Elektros energija ☐ Centralizuotas šilumos ir vėsumos tiekimas ☐ Nafta ☐ Dujos ☐ Vandenilis
☐ **Transportas**	☐ Oro transportas ☐ Geležinkelių transportas ☐ Vandens transportas ☐ Kelių transportas ☐ Viešasis transportas
☐ **Bankininkystė**	
☐ **Finansų rinkų infrastruktūra**	
☐ **Sveikata**	
☐ **Geriamasis vanduo**	
☐ **Nuotekos**	
☐ **Skaitmeninė infrastruktūra**	
☐ **Viešasis administravimas**	
☐ **Kosmosas**	
☐ **Maisto produktų gamyba, maisto perdirbimas ir platinimas**	
_____	_____

1. NUSTATYTOS RIZIKOS RŪŠYS	
1.1.	**Gamtinio pavojaus rizika** ☐ Biologinis pavojus (pvz., susijęs su sveikata, epidemijos, pandemijos ir kt.) ☐ Geofizinis pavojus (pvz., žemės drebėjimai, ugnikalnių aktyvumas, nuošliaužos ir kt.) ☐ Hidrometeorologinis pavojus (pvz., ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai, vėtros, krituliai, potvyniai, vandens trūkumas, sausros, miškų gaisrai, karščio bangos, šalčiai ir kt.) ☐ Nežemiški pavojai (pvz., saulės žybsniai ir kt.) ☐ Kiti su klimato kaita ar gamtos aplinka susiję ūmūs ar ilgalaikiai pavojai (pvz., jūros lygio kilimas, tarša ir kt. Paaiškinkite išsamiau): **Žmogaus keliama rizika** ☐ Cheminė grėsmė ☐ Radiologinė arba branduolinė grėsmė ☐ Hibridinė grėsmė ([1]) ☐ Sabotažo pavojus ☐ Terorizmo grėsmės (pvz., kai naudojamos sprogstamosios medžiagos, imami įkaitai ir kt.)

	☐ Kitų nusikalstamų veikų grėsmė (pvz., padegimas, sugadinimas, įsilaužimas, užpuolimas, vandalizmas ir kt.) ☐ Vidaus subjektų keliama rizika (pvz., piktavališki ketinimai, žmogaus klaida, aplaidumas ir kt.) ☐ Kibernetinė rizika ☐ Karinė grėsmė ☐ Tiesioginės užsienio investicijos, darančios neigiamą poveikį saugumui ar viešajai tvarkai ☐ Šnipinėjimas kaip pasirengimas kitai žmogaus keliamai rizikai (pvz., stebėjimas iš oro bepiločiais orlaiviais, duomenų vagystės ir kt.) ☐ Visuomenei kylanti rizika (pvz., riaušės, streikai ir kt.) ☐ Kita žmogaus keliama rizika (paaiškinkite išsamiau): **Techninė / technologinė rizika** ☐ Atsitiktinė rizika (pvz., klaida, gedimas, veikimo sutrikimas, pavojingų medžiagų patekimas į aplinką, spinduliuotė ir kt.) ☐ Struktūrinis nusidėvėjimas (t. y. fizinės infrastruktūros blogėjimas laikui bėgant ir esant apkrovai) ☐ Naujų (skaitmeninių) technologijų naudojimo rizika (pvz., DI naudojimas ir kt.) **Sudėtinė rizika** ☐ Tarpsektorinė rizika ☐ Tarpvalstybinė rizika ☐ Sektorių rizika ☐ Kita grandininė rizika, susijusi su esminių paslaugų sutrikdymu (pvz,. *NaTech* [2]), kosminės šiukšlės ir kt.) ☐ Sektoriui ir subsektoriui būdinga rizika (paaiškinkite išsamiau): ☐ Kita (paaiškinkite išsamiau):
	Rašytinės pastabos...

([1]) Terminas „hibridinės grėsmės“ – tai atvejai, kai valstybiniai arba nevalstybiniai subjektai, siekdami pasinaudoti ES pažeidžiamumu, koordinuotai taiko įvairias priemones (diplomatines, karines, ekonomines, technologines), tačiau neperžengia formalių karo veiksmų ribos. Ši kategorija paprastai apima daugiau nei vieną grėsmę, todėl prireikus ją reikėtų pasirinkti kartu su kitomis grėsmėmis.

([2]) Technologiniai antriniai padariniai, kuriuos sukelia gamtiniai pavojai.

2. RIZIKOS VERTINIMO REZULTATAI	
2.1.	**Pažeidžiamumas** ☐ Tarpsektorinė priklausomybė (pagal Direktyvos priede nurodytus sektorius ir subsektorius) (paaiškinkite išsamiau) ☐ Sektorių ar subsektorių priklausomybė (pagal Direktyvos priede nurodytus sektorius ir subsektorius) (paaiškinkite išsamiau) ☐ Priklausomybė nuo subjektų kategorijų (pagal Direktyvos priede nurodytas subjektų kategorijas) (paaiškinkite išsamiau) ☐ Priklausomybė nuo subjektų kitose valstybėse narėse (paaiškinkite išsamiau) ☐ Priklausomybė nuo subjektų trečiosiose šalyse (paaiškinkite išsamiau) ☐ Priklausomybė nuo tiekimo grandinės ☐ Darbuotojų saugumas ir informuotumas ☐ Sektoriui ir subsektoriui būdingas pažeidžiamumas (paaiškinkite išsamiau) ☐ Kita (paaiškinkite išsamiau):
	Rašytinės pastabos...
2.2.	**Galimas reikšmingo sutrikdymą sukėlusio incidento poveikis** ☐ ☐Ekonominei veiklai (pvz., finansinė žala / nuostoliai, nedarbas, žala reputacijai, eksporto apribojimai, užsienio investicijų nuosmukis, sumažėjęs turizmas ir kt.) ☐ Visuomeninei veiklai (pvz., vyriausybės veiklos sutrikdymas ir kt.) ☐ Aplinkai (pvz., žala ekosistemoms, tarša ir kt.) ☐ Viešajam saugumui (pvz., poveikis skubiosios pagalbos tarnyboms, priverstinis perkėlimas, evakuacija ir kt.) ☐ Saugumui (pvz., teritorinis vientisumas, poveikis teisėsaugos tarnyboms, gynybai ir kt.) ☐ Gyventojų sveikatai (pvz., liga, darbuotojų trūkumas, vaistų, medicinos įrangos ar medicininių atsako priemonių trūkumas ir kt.)

	☐ Tarptautiniams santykiams ir partnerystei arba diplomatiniams santykiams (pvz., su ES nepriklausančiomis šalimis, tarptautinėmis organizacijomis, prekybos santykiuose ir kt.) ☐ Atitinkamame sektoriuje arba kitiems Direktyvos priede nurodytuose sektoriuose ☐ Visuomenei (pvz., mirtis, sužalojimas ir t. t.) ☐ Vidaus rinkai ☐ Esminėms paslaugoms šešių ar daugiau valstybių narių atžvilgiu arba šešiose ar daugiau valstybių narių ☐ Sektoriui ir subsektoriui būdingas poveikis (paaiškinkite išsamiau) ☐ Kita (paaiškinkite išsamiau):
	Rašytinės pastabos...
2.3.	**Sutrikdymą sukėlusio incidento poveikio mastas** ☐ Palyginti didelis ☐ Gana didelis ☐ Vidutinis ☐ Didelis ☐ Labai didelis
	Rašytinės pastabos...

3. PAPILDOMOS ĮŽVALGOS, SUSIJUSIOS SU NUSTATYTOMIS RIZIKOS RŪŠIMIS IR RIZIKOS VERTINIMO REZULTATAIS	
3.1.	**Metodika**
	Rašytinės pastabos...
3.2.	**Geriausia praktika**
	Rašytinės pastabos...
3.3.	**Įgyta patirtis**
	Rašytinės pastabos...

4. KITA INFORMACIJA	
4.1.	*Rašytinės pastabos...*